Lietas arhīva Nr. A42-00113-20
ECLI:LV:ADRJJTN:2020:1229.A420292118.6.S

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Jelgavā 2020.gada 29.decembrī

Administratīvā rajona tiesa
šādā sastāvā: tiesnesis M.Birkmanis,

piedaloties pieteicējam /pers. A/, pieteicēja pārstāvei zvērinātai advokātei Vitai Tanasi un atbildētājas Latvijas Republikas pusē pieaicinātās iestādes Ieslodzījuma vietu pārvaldes pārstāvim Andrejam Burluckim,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta pēc pieteicēja /pers. A/ pieteikuma par Jelgavas cietuma faktiskās rīcības, nenosakot atbilstošu soda izciešanas režīmu, atzīšanu par prettiesisku un labvēlīga administratīvā akta, ar kuru /pers. A/ tiktu noteikts atbilstošs soda izciešanas režīms, izdošanu, un nemantiskā kaitējuma atlīdzinājumu 50 000 *euro*.

Aprakstošā daļa

[1] Pieteicējs /pers. A/vērsās Ieslodzījuma vietu pārvaldē (turpmāk – pārvalde) ar iesniegumu par atbilstoša soda izciešanas režīma noteikšanu saskaņā ar Spānijas Karalistes /tiesas nosaukums A/2015.gada 6.aprīļa spriedumu (turpmāk – spriedums) un kaitējuma atlīdzinājumu.

Pārvalde 2018.gada 1.augusta lēmumā Nr.1/4-A/2536 (turpmāk – Lēmums) norādīja turpmāk minēto.

[1.1] Atbilstoši Ventspils tiesas tiesneša 2017.gada 14.jūnija lēmumā norādītajam pieteicējs ar spriedumu sodīts ar brīvības atņemšanu uz 9 (deviņiem) gadiem un 1 (vienu) dienu, sodu nolemts izpildīt Latvijā. Vienlaikus minētajā lēmumā ir atzīts, ka noziedzīgais nodarījums, par kura izdarīšanu pieteicējs ir sodīts Spānijā, ir sodāms arī pēc Latvijas likuma, kas paredzēts Krimināllikuma 253.[1] panta trešajā daļā.

[1.2] Saskaņā ar Kurzemes rajona tiesas tiesneša 2018.gada 12.februāra lēmumu pieteicējam noteikts, ka Latvijā izpildāmā brīvības atņemšanas soda daļa pēc sprieduma ir 5 (pieci) gadi, 7 (septiņi) mēneši un 1 (viena) diena. Minētais lēmums stājās likumīgā spēkā 2018.gada 23.aprīlī.

[1.3] Pārvalde noteica pieteicējam piespriesto brīvības atņemšanas soda izciešanu uzsākt slēgtā cietuma zemākajā režīma pakāpē. Soda izciešanas režīms pieteicējam noteikts atbilstoši Latvijas Sodu izpildes kodeksa (turpmāk – kodekss) 50.[4] panta pirmās daļas prasībām.

[1.4] Pārvaldei nav tiesiska pamata izskatīt prasījumu par kaitējuma atlīdzinājumu, jo nav konstatēts, ka jautājums būtu izskatāms Administratīvā procesa likumā noteiktajā kārtībā.

[2] Pieteicējs vērsās Administratīvajā rajona tiesā ar pieteikumu par Jelgavas cietuma faktiskās rīcības, nenosakot atbilstošu soda izciešanas režīmu, atzīšanu par prettiesisku un labvēlīga administratīvā akta, ar kuru pieteicējam tiktu noteikts atbilstošs soda izciešanas režīms, izdošanu, un nemantiskā kaitējuma atlīdzinājumu 50 000 *euro*.

Pieteicējs pieteikumā norāda, ka pieteicējam deva iespēju sodu izciest Latvijā, saglabājot pirmstermiņa atbrīvošanas iespējas, režīmus un nepasliktinot pieteicēja stāvokli, tāpēc pieteicējs lūdza sodu izciest Latvijā. Taču Latvijā sodu pieteicējs sāka izciest slēgtā tipa cietuma zemākajā režīma pakāpē, tikai pēc pieteicēja iesniegumiem piešķirta vidējā pakāpe. Pieteicējam netiek nodrošināta medicīniskā aprūpe nepieciešamajā līmenī, liegtas iespējas tikties ar ģimeni, kā arī panākt pirmstermiņa atbrīvošanu, kā tas notiktu Spānijas Karalistē.

[3] Pārvalde tiesai iesniegtajā rakstveida paskaidrojumā norāda, ka pieteikums ir nepamatots un noraidāms, atsaucoties uz Lēmumā norādītajiem argumentiem, papildus paskaidrojot turpmāk minēto.

Liepājas cietuma izvērtēšanas komisijas 2018.gada 26.jūnija lēmums Nr.2 (turpmāk – komisijas 2018.gada 26.jūnija lēmums) par pieteicēja pārvietošanu uz slēgtā cietuma soda izciešanas režīma vidējo pakāpi atbilst kodeksā noteiktajai kārtībai, kādā veicama soda progresīvā izpilde attiecībā pret personu, kura soda turpmākai izciešanai pārņemta no ārvalsts. Tā kā pieteicējs sestajā dienā (2018.gada 2.jūlijā) pēc komisijas 2018.gada 26.jūnija lēmuma pieņemšanas turpmākai soda izciešanai tika pārvietots uz Jelgavas cietumu, Jelgavas cietuma administrācijai nebija objektīva un tiesiska pamata pārskatīt jautājumu par soda izpildes režīma noteikšanu pieteicējam. Pieteicējam bija tiesības viena mēneša laikā apstrīdēt komisijas lēmumu, iesniedzot sūdzību pārvaldes priekšniekam.

Pēc pārvaldes rīcībā esošās informācijas pieteicējs uz slēgtā cietuma soda izciešanas režīma augstāko pakāpi varēs pretendēt 2020.gada 22.septembrī.

Konkrētajā gadījumā nav konstatēta Jelgavas cietuma prettiesiska faktiskā rīcība, līdz ar to nav arī konstatēts zaudējums.

[4] Pieteicējs tiesas sēdē uzturēja pieteikumā ietverto prasījumu, pamatojoties uz pieteikumā norādītajiem argumentiem.

Pieteicēja pārstāve tiesas sēdē norādīja, ka komisijas 2018.gada 26.jūnija lēmums tika pieņemts, pārkāpjot kodeksā noteikto 50 dienu termiņu, kā arī ieslodzījuma vietā Latvijā tika pārkāptas pieteicēja cilvēktiesības.

Pārvaldes pārstāvis tiesas sēdē neatzina pieteikumā ietverto prasījumu, pamatojoties uz Lēmumā un rakstveida paskaidrojumā ietvertajiem argumentiem.

Motīvu daļa

[5] Noklausoties lietas dalībnieku paskaidrojumus, izvērtējot lietas apstākļus un lietā esošos pierādījumus, tiesa atzīst, ka pieteikums ir nepamatots

un noraidāms.

[6] Pieteicēja prasījuma par Jelgavas cietuma faktiskās rīcības, nenosakot atbilstošu soda izciešanas režīmu, atzīšanu par prettiesisku un labvēlīga administratīvā akta, ar kuru pieteicējam tiktu noteikts atbilstošs soda izciešanas režīms, izdošanu pamatā ir strīds par to, kuras valsts – Spānijas Karalistes vai Latvijas Republikas – tiesību akti piemērojami attiecībā pret pieteicēju, turpinot izciest Spānijas Karalistē piespriesto brīvības atņemšanas sodu Latvijas Republikā.

[7] Tiesa konstatē šādus apstākļus lietā.

[7.1] Ar spriedumu pieteicējs atzīts par vainīgu noziegumā pret sabiedrības veselību, kas pastrādāts ar vielām (narkotisko vielu tirdzniecība), kuras izraisa nopietnu kaitējumu veselībai, lielā daudzumā (Kriminālkodeksa 369.10,5° pants), un pastiprinot soda smagumu (izmantojot laivu, saskaņā ar Kriminālkodeksa 370.3° pantu), sodīts ar brīvības atņemšanu uz 9 (deviņiem) gadiem un 1 (vienu) dienu, naudas sodu 3 000 000 *euro*, atņemot īpašās tiesības piedalīties vēlēšanās soda izciešanas laikā. Spriedums stājies likumīgā spēkā 2016.gada 20.janvārī.

[7.2] Attiecībā uz naudas sodu, kas piespriests ar spriedumu, 2016.gada 20.janvārī Spānijas Karalistes /tiesas nosaukums/ pieņēma dekrētu, ar kuru pasludināja pieteicēju par maksātnespējīgu, nosakot, ka lēmums paliks spēkā gadījumā, ja nav pieejami labāki īpašumi.

[7.3] 2016.gada 25.februārī /nosaukums/ ieslodzījuma vietas direktors, ievērojot sodu izpildes noteikumus, noteica pieteicējam otro klasifikācijas līmeni, nosakot, ka minētā klasifikācija tiks pārskatīta saskaņā ar Sodu izpildes noteikumu 105.panta noteikumiem (*lietas 52.lapa*).

[7.4] Spānijas Karalistes /tiesas nosaukums B/, pamatojoties uz Padomes Pamatlēmumu 2008/909/TI (pieņemts 2008.gada 27.novembrī) par savstarpējās atzīšanas principa piemērošanu attiecībā uz spriedumiem krimināllietās, ar kuriem piespriesti brīvības atņemšanas sodi vai ar brīvības atņemšanu saistīti pasākumi, lai tos izpildītu Eiropas Savienībā (turpmāk – Pamatlēmums 2008/909/TI), 2017.gada 27.februārī izdeva rīkojumu 484/2017 (*lietas 152.–154.lapa*), kurā konstatēts, ka pieteicējs, kurš notiesāts Spānijā un sodu izcieš šajā valstī, ir pieprasījis pārvietošanu soda izciešanai Latvijā, jo no datiem, kas atrodas lietas materiālos, izriet, ka ieslodzītais ir šīs valsts pilsonis, kurā atrodas tā tuvākie ģimenes locekļi (māte, brālis, sieva un bērni), pārbaudot viņa identitāti un, viņam nekad nedzīvojot Spānijā, konstatēts, ka izpildes nodošana var sasniegt iepriekšminēto mērķi, t.i., veicināt pieteicēja sociālo reintegrāciju. Ar šo rīkojumu nolemts pārsūtīt pieteicējam ar spriedumu piespriestā brīvības atņemšanas soda izpildi uz Latviju un sagatavot sertifikātu izpildes valstij.

[7.5] Pamatojoties uz Spānijas kompetentās iestādes tiesiskās palīdzības lūgumu, ar Ventspils tiesas tiesneša 2017.gada 14.jūnija lēmumu (*lietas 58.lapa*) spriedums atzīts un nolemts pieteicējam piespriesto brīvības atņemšanas sodu izpildīt Latvijā.

Ventspils tiesas tiesneša 2017.gada 14.jūnija lēmumā konstatēts, ka pieteicējs brīvības atņemšanas sodu izcieš Spānijas cietumā un 2017.gada 11.janvārī viņš Spānijas tiesā ir apstiprinājis pieprasījumu atlikušo brīvības atņemšanas sodu izciest Latvijā. Lēmumā atzīts, ka krimināltiesību par narkotisko vielu neatļautu glabāšanu un pārvadāšanu realizācijas nolūkā lielā apmērā ir paredzēta Krimināllikuma 253.[1] panta trešajā daļā un brīvības atņemšanas sods par šādu noziedzīgu nodarījumu ir robežās no 5 līdz 15 gadiem. Tas nozīmē, ka noziedzīgais nodarījums, par kura izdarīšanu pieteicējs ir sodīts Spānijā, ir sodāms arī pēc Latvijas likuma, turklāt Spānijas tiesas piespriestais brīvības atņemšanas sods ir robežās, kas par šādu noziedzīgu nodarījumu paredzēts Latvijas likumā.

[7.6] Ar Kurzemes rajona tiesas tiesneša 2018.gada 12.februāra lēmumu (*lietas 57.lapa*), konstatējot, ka pieteicējs no Spānijas pārņemts brīvības atņemšanas soda izciešanai Latvijā 2018.gada 11.janvārī, pieteicējam noteikts, ka Latvijā izpildāmā brīvības atņemšanas soda daļa pēc sprieduma ir 5 (pieci) gadi 7 (septiņi) mēneši un 1 (viena) diena. Kurzemes rajona tiesas tiesneša 2018.gada 12.februāra lēmums stājās likumīgā spēkā 2018.gada 23.aprīlī, kad ar Senāta 2018.gada 23.aprīļa lēmumu tas atstāts negrozīts.

[7.7] Pārvaldes priekšnieks, pamatojoties uz Kurzemes rajona tiesas 2018.gada 12.februāra lēmumu un Liepājas cietuma 2018.gada 16.maija pieprasījumu (*lietas 54.lapa*), 2018.gada 17.maijā izdeva norīkojumu (*lietas 53.lapa*), ar kuru atbilstoši Krimināllikuma 7.pantam un kodeksa 50.[4] pantam noteica pieteicējam turpināt izciest Latvijā ar spriedumu piespriesto brīvības atņemšanas sodu slēgtā cietuma soda izciešanas režīma zemākajā pakāpē un, pamatojoties uz kodeksa 13.[1] pantu, pieņēma lēmumu atstāt pieteicēju soda izciešanai Liepājas cietumā, uz kuru pieteicējs tika pārvietots no Rīgas Centrālcietuma.

[7.8] Ar komisijas 2018.gada 26.jūnija lēmumu nolemts pārvietot pieteicēju tālākai soda izciešanai uz slēgtā cietuma soda izciešanas režīma vidējo pakāpi (*lietas 49.lapa*).

Komisijas 2018.gada 26.jūnija lēmumā tajā skaitā konstatēts, ka pieteicējs sodu izcieš slēgtā cietuma soda izciešanas režīma zemākā pakāpē no 2018.gada 21.maija. Soda izciešanas sākums 2014.gada 14.augusts. Soda izciešanas termiņa beigas 2023.gada 12.augusts. Izcietis 1/4 daļu soda 2016.gada 14.novembrī. 2018.gada 11.jūnijā sastādīts resocializācijas plāns, kas tiek pildīts. Pieteicējs ir izcietis vairāk kā 1/4 daļu no piespriestā soda, un saskaņā ar kodeksa 50.[15] pantu, 50.[18] pantu, 50.[22] pantu var noteikt slēgta cietuma vidējo režīma pakāpi. Pamatojoties uz Ministru kabineta 2015.gada 30.jūnija noteikumu Nr.345 „Noteikumi par brīvības atņemšanas iestādes izvērtēšanas komisijas sastāvu, darbības kārtību un lēmumu pieņemšanas kritērijiem" 31.punktu, komisija izvērtēja apstākļus un atzina par lietderīgu mīkstināt pieteicējam režīma izciešanu, pārceļot no slēgtā cietuma soda izciešanas režīma zemākās pakāpes uz slēgtā cietuma soda izciešanas režīma vidējo pakāpi, ņemot vērā ārvalstī un Latvijā apcietinājumā pavadīto laiku un soda izciesto daļu saskaņā ar kodeksa 50.[3] panta otrās daļas 1.punktu, 50.[4] panta ceturto daļu.

[7.9] Ar pārvaldes priekšnieka 2018.gada 28.jūnija lēmumu Nr.1/4-6378 (*lietas 47.lapa*), pamatojoties uz Liepājas cietuma priekšnieka 2018.gada 26.jūnija norīkojumu (*lietas 48.lapa*), saskaņā ar kodeksa 13.[1] pantu pieteicējs no Liepājas cietuma pārvietots tālākai soda izciešanai uz Jelgavas cietumu.

[7.10] No lietas materiāliem un pieteicēja tiesas sēdē sniegtajiem paskaidrojumiem izriet, ka ar pārvaldes Jelgavas cietuma Izvērtēšanas komisijas sēdes 2019.gada 19.jūnija lēmumu Nr.4.2 nolemts pārvietot pieteicēju tālākai soda izciešanai no slēgtā cietuma vidējās režīma pakāpes uz slēgtā cietuma zemāko režīma pakāpi (*lietas 233.lapa*) sakarā ar izdarīto pārkāpumu. Savukārt ar pārvaldes Jelgavas cietuma Izvērtēšanas komisijas sēdes 2020.gada 15.aprīļa lēmumu Nr.2.1 nolemts pārvietot pieteicēju tālākai soda izciešanai no slēgtā cietuma zemākās režīma pakāpes uz slēgtā cietuma augstāko režīma pakāpi (*lietas 233.lapa*).

[8] Pieteicējs uzskata, ka Jelgavas cietuma faktiskā rīcība, nenosakot atbilstošu soda izciešanas režīmu, atzīstama par prettiesisku.

Pieteicējs norāda, ka pieteicējs sodu izcieta Spānijā daļēji brīvā režīmā, izciešot sodu Latvijā, ir tikusi būtiski pasliktināta pieteicēja situācija, pieteicējam noteikts neatbilstošs brīvības atņemšanas soda izciešanas režīma veids un ierobežotas tiesības uz pirmstermiņa atbrīvošanu, kā arī pasliktinājās sadzīves apstākļi un tikšanās iespējas ar ģimeni, ar ko tika pārkāptas pieteicēja cilvēktiesības. Uzskata, ka, turpinot izciest brīvības atņemšanas sodu Latvijā, pieteicēja situācija nevarēja tikt pasliktināta un pieteicēja gadījumā brīvības atņemšanas soda izciešanai būtu piemērojams Spānijas Karalistes tiesiskais regulējums.

Pieteicējs tajā skaitā iesniedzis Spānijas Karalistes kompetentās iestādes Novērtēšanas padomes 2016.gada 25.augusta klasifikācijas

pārskatīšanas paziņojumu (*lietas 226.lapa*), kurā, atsaucoties uz Spānijas Cietumsodu konstitucionālā likuma normām un Cietumsoda reglamenta normām, veikta pieteicējam piemērotā cietumsoda pakāpes pārskatīšana un noteikta 2.pakāpe, paredzot periodisku pārskatīšanu maksimāli sešu mēnešu periodā. Pieteicējs iesniedzis arī pēc pieteicēja pieprasījuma Spānijas advokātes sagatavotu 2019.gada 29.oktobra ziņojumu par pieteicējam piemērojamiem brīvības atņemšanas režīmiem un Spānijas Karalistes tiesisko regulējumu (*lietas 165.–171.lapa*) soda izciešanai Spānijas Karalistē.

[9] Tiesa konstatē, ka attiecībā uz pieteicēja iebildumiem par soda izciešanai piemērojamo normatīvo regulējumu Senāts jau 2018.gada 23.aprīļa lēmumā (*lietas 55., 56.lapa*) vērtējot pieteicēja iebildumus par Kurzemes rajona tiesas tiesneša 2018.gada 12.februāra lēmumā noteikto izciešamo soda daļu, konstatējis, ka Eiropas Savienības dalībvalstī noteikto brīvības atņemšanas sodu atzīšanu un izpildīšanu Latvijā reglamentē Krimināļprocesa likuma 71.nodaļa, kurā ieviesti Pamatlēmuma 2008/909/TI noteikumi.

[9.1] Senāts ir norādījis, ka saskaņā ar Krimināļprocesa likuma 749.panta pirmo daļu ārvalstī piespriesta soda izpildīšana Latvijā ir šā soda pamatotības un tiesiskuma bezstrīdus atzīšana un izpildīšana tādā pašā kārtībā kā tad, ja sods būtu noteikts Latvijā notikušā krimināļprocesā.

Saskaņā ar Krimināļprocesa likuma 776.panta pirmās daļas 4.punktā noteikto Latvijas tiesa var atzīt un izpildīt tikai tos nolēmumus, kuri Eiropas Savienības dalībvalstī pieņemti par tādiem noziedzīgiem nodarījumiem, par kuriem arī Krimināllikumā ir paredzēta krimināļatbildība. Vienlaikus savstarpējās atzīšanas princips saskaņā ar Pamatlēmuma 2008/909/TI 8.panta 1.punktu nozīmē, ka izpildes valsts kompetentā iestāde atzīst tai nosūtīto spriedumu un veic visus soda izpildei vajadzīgos pasākumus.

Atbilstoši Krimināļprocesa likuma 760.panta otrajā daļā noteiktajam ārvalsts tiesas nolēmumā konstatētie faktiskie apstākļi un personas vaina ir saistoši Latvijas tiesai, līdz ar to par pareiziem atzīti Ventspils tiesas tiesneša 2017.gada 14.jūnija lēmumā izdarītie secinājumi.

Senāts atzinis, ka Kurzemes rajona tiesas tiesnesis 2018.gada 12.februārī atbilstoši Krimināļprocesa likuma 760.panta trešajai daļai lēma par pieteicējam Latvijā izpildāmā soda noteikšanu. Saskaņā ar Krimināļprocesa likuma 760.panta trešo daļu Latvijā noteiktais sods nedrīkst pasliktināt ārvalstī notiesātās personas tiesisko stāvokli, taču tam pēc iespējas jāatbilst attiecīgajā ārvalstī noteiktajam sodam.

Krimināļprocesa likuma 781.pantā noteikts, ka Eiropas Savienības dalībvalstī piespriestā brīvības atņemšanas soda izpildīšana Latvijā notiek saskaņā ar šā likuma 762.pantā minēto. Savukārt Krimināļprocesa likuma 762.panta pirmā daļa noteic, ka Latvijā izpildīšanai noteiktā soda, kas piespriests ārvalstī, izpildīšana notiek tādā pašā kārtībā kā Latvijā notikušajā krimināļprocesā piespriestā soda izpildīšana. Šā panta otrā daļa paredz, ka uz personu attiecas Latvijā pieņemtie apžēlošanas un amnestijas akti un nosacītas pirmstermiņa atbrīvošanas nosacījumi, kā arī attiecīgās ārvalsts lēmumi par soda samazināšanu, amnestiju vai apžēlošanu.

Pamatlēmuma 2008/909/TI 17.panta 1.punkts noteic, ka soda izpildi reglamentē ar izpildes valsts tiesību aktiem. Tikai izpildes valsts iestādes ir kompetentas pieņemt lēmumus par izpildes procedūrām un noteikt visus pasākumus, kas uz tām attiecas, tostarp pirmstermiņa vai nosacītas atbrīvošanas pamatus.

Izvērtējot Krimināļprocesa likuma 781.pantā, 762.panta pirmajā un otrajā daļā, Pamatlēmuma 2008/909/TI 17.panta pirmajā daļā ietverto regulējumu, Senāts secināja, ka ar spriedumu pieteicējam piemērotā brīvības atņemšanas soda izpildi reglamentē Latvijā pieņemtās tiesību normas, tostarp normas par nosacītu pirmstermiņa atbrīvošanu.

Senāts arī atzinis, ka konkrētajā gadījumā jautājums par soda termiņa samazināšanu vai iespējamo pieteicēja nosacītu pirmstermiņa atbrīvošanu risināms Krimināllikuma 61.panta kārtībā, ievērojot Pamatlēmuma 2008/909/TI 17.pantā noteiktās atrunas. Latvijas tiesai, atzīstot notiesājošo spriedumu, jāpamatojas uz informāciju, ko apliecinošajā dokumentā norādījusi sprieduma valsts kompetentā iestāde. Arī īpaši apstākļi, kas ir izraisījuši soda samazināšanu, ir norādāmi šajā dokumentā (*Eiropas Savienības Tiesas 2016.gada 8.novembra sprieduma lietā Ognyanov, C-554/14, ECLI:EU:C:2016:835 41.–44.punkts*).

[9.2] Papildus šajā sakarā norādāms, ka Pamatlēmumam 2008/909/TI nav tiešas iedarbības, tas ir saistošs dalībvalstīm attiecībā uz sasniedzamo rezultātu, bet ļauj šo valstu iestādēm noteikt tā īstenošanas formas un metodes (*turpat 56.punkts*). Tamdēļ atbilstoši Pamatlēmuma 2008/909/TI 17.panta 4.punktam dalībvalstis var paredzēt, ka, pieņemot kādu lēmumu par pirmstermiņa vai nosacītu atbrīvošanu, drīkst ņemt vērā arī tos sprieduma valsts norādītos tiesību aktus, saskaņā ar kuriem personai ir tiesības kādā konkrētā brīdī tikt atbrīvotai pirms termiņa vai nosacīti. Būtisks nosacījums saskaņā ar Pamatlēmuma 2008/909/TI 8.panta 4.punktu ir tas, ka sprieduma izpildes valsts nedrīkst pastiprināt sprieduma valstī piespriesto sodu saistībā ar tā veidu vai ilgumu (*turpat 65.punkts*). Arī 1983.gada 21.marta Eiropas Padomes konvencijas par notiesāto personu nodošanu soda izciešanai (turpmāk – Nodošanas konvencija) 10.panta 2.punkts paredz, ka soda veids vai ilgums nedrīkst pastiprināt sankciju, kādu noteikusi valsts, kurā persona notiesāta.

[9.3] Līdzīgi Pamatlēmuma 2008/909/TI 17.panta 1.punktam arī Nodošanas konvencijas 9.panta 3.punkts noteic, ka soda izciešanu nosaka tās valsts likumi, kurā sods tiek izciests, un tikai šī valsts ir tiesīga pieņemt visus attiecīgos lēmumus. Tas ietver visus iekšējos ieslodzījuma vietas lēmumus un lēmumus, kas attiecas uz pirmstermiņa vai nosacītu notiesātās personas atbrīvošanu. Eiropas Cilvēktiesību tiesas praksē atzīts, ka tas var radīt apstākļus, ko notiesātās personas uztver pēc būtības kā negodīgus. Soda izpildes nosacījumi, jo īpaši cietumos, var būt daudz bargāki tajā valstī, kurā persona tiek nodota, un izpildes rezultātā persona var pavadīt ilgāku laiku, nekā tad, ja nodošana nebūtu notikusi. Tomēr Eiropas Cilvēktiesību tiesa nav lēmusi par labu šīm personām (*United Nations Office on Drugs and Crime, Handbook on the International Transfer of Sentenced Persons, New York, 2012, p.51*).

Norādāms, ka, piemēram, lietā „*Szabo* pret Zviedriju" sūdzības iesniedzējs, Ungārijas pilsonis, tika notiesāts Zviedrijā ar brīvības atņemšanas sodu uz 10 gadiem par nelikumīgu narkotisko vielu izplatīšanu. Zviedrijā viņš izcieta brīvības atņemšanas sodu 1,5 (pusotru) gadu, pēc kā tika nodots turpmākai soda izciešanai Ungārijā. Ungārijas tiesa atzina Zviedrijas piespriesto sodu 10 (desmit) gadus un nosūtīja viņu izciest sodu stingra režīma cietumā. Saskaņa ar Zviedrijas tiesību aktiem sūdzības iesniedzējam bija tiesības uz nosacītu pirmstermiņa atbrīvošanu pēc 2/3 (6 (seši) gadi un 8 (astoņi) mēneši) soda izciešanas, kamēr Ungārijā pēc 4/5 (8 (astoņi) gadi). Tādējādi pēc nodošanas soda izciešanai Ungārijā sūdzības iesniedzējam soda izciešanas termiņš pagarinājās par 1 (vienu) gadu un 4 (četriem) mēnešiem. Sūdzības iesniedzējs lūdza noteikt soda izciešanu vispārējā režīma cietumā, kas viņam dotu pamatu lūgt nosacītu pirmstermiņa atbrīvošanu ātrāk. Tādējādi nodošana negatīvi ietekmēja sūdzības iesniedzēja nosacīto pirmstermiņa atbrīvošanu. Taču Eiropas Cilvēktiesību tiesa nosprieda, ka sūdzības iesniedzēja nosacītas atbrīvošanas noteikumi, kas Ungārijā ir bargāki, nekā Zviedrijā, nevar tikt uzskatīti par „sodu" Nodošanas konvencijas 7.panta izpratnē, jo jautājumi par nosacītu atbrīvošanu attiecas uz soda izpildi. Soda izciešanas termiņš, kas jāizcieš pēc nodošanas, atbilst notiesājoš ā spriedumā noteiktajam. Iespējamais papildu termiņš soda izciešanai, kas pēc nodošanas Ungārijā ir 20 % no tā, kāds sūdzības iesniedzējam varētu tikt piemērots Zviedrijā, nav neproporcionāls (*Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2006.gada 27.jūnija spriedums lietā Szabó v.Sweden, iesnieguma Nr.28578/03/03*).

[9.4] Savukārt Nodošanas konvencijas 7.panta 1.punkts noteic, ka valstij, kurā persona notiesāta, jānodrošina tas, lai persona, kuras piekrišana nodošanai soda izciešanai nepieciešama saskaņā ar 3.panta 1.d punktu, dara to labprātīgi, pilnībā apzinoties visas izrietošās juridiskās sekas. Kārtību, kādā dodama piekrišana, nosaka tās valsts likumi, kurā persona notiesāta.

Pieteicējs tiesas sēdē paskaidroja, ka pirms viņa nodošanas Latvijai, viņam Spānijas Karalistes kompetentās amatpersonas ir skaidrojušas un brīdinājušas, ka soda izpildes noteikumi var atšķirties, un pieteicējam ieteikts labi padomāt pirms tas dod piekrišanu, taču pieteicējs savu lēmumu

nemainīja. Pēc nodošanas soda izciešanai Latvijā pieteicējs saprata, ka viņa situācija ir pasliktinājusies, kas, pieteicēja ieskatā, ir Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas (turpmāk – Cilvēktiesību konvencija) 5.panta pārkāpums.

Uz minēto pieteicēja iebildumu norādāms, ka Eiropas Cilvēktiesību tiesa savā praksē ir noraidījusi argumentus, ka ar izpildes valsts nelabvēlīgākiem noteikumiem attiecībā uz nosacītu pirmstermiņa atbrīvošanu, nekā sprieduma valstī tiek pasliktināta ieslodzītās personas situācija attiecībā uz nosacītu atbrīvošanu un ka ar šādu ilgāku sodu tiek pārkāptas tiesības uz brīvību, ko nosaka Cilvēktiesību konvencijas 5.pants (*United Nations Office on Drugs and Crime, Handbook on the International Transfer of Sentenced Persons, New York, 2012, p.52*). Eiropas Cilvēktiesību tiesa lietā „*Veermae* pret Somiju" neizslēdza iespēju, ka bezgalīgi ilgāks *de facto* sods izpildes valstī varētu radīt jautājumus saskaņā ar Cilvēktiesību konvencijas 5.pantu. Tomēr būtu jāpierāda būtisks pamats uzskatīt, ka laiks, kas jāpavada ieslodzījumā izpildes valstī, būtu tik kliedzoši nesamērīgs ar laiku, kāds būtu bijis jāpavada ieslodzījumā sprieduma valstī (*Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2005.gada 15.marta spriedums lietā Veermae v.Finlandia, iesnieguma Nr.38704/03*).

[9.5] Tādējādi, ņemot vērā Eiropas Savienības normatīvo regulējumu, secināms, ka sprieduma izpildes valsts nedrīkst pastiprināt sprieduma valstī piespriesto sodu saistībā ar tā veidu vai ilgumu, taču jautājumi par pirmstermiņa vai nosacītu atbrīvošanu neattiecas uz soda ilgumu, bet gan uz soda izpildi. Dalībvalstis var vienojoties par sprieduma valsts tiesību aktu piemērošanu, saskaņā ar kuriem personai ir tiesības kādā konkrētā brīdī tikt atbrīvotai pirms termiņa vai nosacīti, taču šāds dalībvalstu pienākums neizriet no tiesību aktiem. Gadījumā, ja dalībvalstis nevienojas vai sprieduma valsts nav devusi sevišķus norādījumus izpildes valstij, attiecībā uz soda daļu, kas personai vēl ir jāizcieš pēc tās nodošanas, piemērojamas izpildes valsts tiesības.

Konkrētajā gadījumā pieteicējam Latvijas Republikā piemērotais soda veids un ilgums nav pastiprinājis sankciju, kādu bija noteikusi Spānijas Karaliste. Starp Spānijas Karalisti un Latvijas Republiku nav vienošanās par Spānijas tiesību aktu piemērošanu soda izpildei. Spānijas Karalistes kompetentās iestādes 2017.gada 13.martā izdotajā sertifikātā jeb apliecinošajā dokumentā, nav norādīta informācija par pirmstermiņa vai nosacītu atbrīvošanu saskaņā ar izdevējvalsts (Spānijas) likumiem.

Tādējādi Jelgavas cietumam nav saistošs Spānijas Karalistes tiesiskais regulējums par soda izpildi pieteicējam un soda izpildei ir jāpiemēro Latvijas Republikas tiesību akti, un tas nav atzīstams par pieteicēja Cilvēktiesību konvencijas 5.pantā noteikto tiesību un brīvību pārkāpumu.

[10] Pieteicējs vairākkārt ir vērsies pārvaldē ar iesniegumiem (piemēram, 2018.gada 17.aprīlī, 10.maijā, 17.maijā, 6.jūlijā (*lietas 32.–34., 37., 38., 51.lapa*)) par soda izpildes režīma pārskatīšanu un pirmstermiņa atbrīvošanu, tomēr saņēmis atteikumus.

Tiesa konstatē, ka Latvijas Republikas normatīvais regulējums paredz šādu soda izpildes kārtību, kas ir piemērojama pieteicējam.

[10.1] Saskaņā ar kodeksa 2.panta pirmo daļu notiesātie izcieš sodu saskaņā ar likumiem un citiem normatīvajiem aktiem, kas ir spēkā soda izciešanas brīdī, ja likumā vai normatīvajā aktā nav noteikts citādi.

Saskaņā ar kodeksa 50.^{4} panta pirmajā daļā noteikto slēgtajā cietumā sodu izcieš ar brīvības atņemšanu notiesātie vīrieši par smaga vai sevišķi smaga nozieguma izdarīšanu. Saskaņā ar kodeksa 50.^{3} panta pirmo daļu notiesātie slēgtajos cietumos sodu izcieš trijās režīma pakāpēs – zemākajā, vidējā un augstākajā. Saskaņā ar kodeksa 50.^{4} panta ceturto daļu notiesātie uzsāk soda izciešanu režīma zemākajā pakāpē.

Tātad, ņemot vērā, ka noziegums, par kuru pieteicējs tika notiesāts Spānijas Karalistē, ir pielīdzināms Krimināllikuma 253.^{1} panta trešajai daļai, un atbilstoši Krimināllikuma 7.panta piektajai daļai klasificējams kā sevišķi smags noziegums, jo par to šajā likumā paredzēta brīvības atņemšana uz laiku, ilgāku par astoņiem gadiem, saskaņā ar minēto normatīvo regulējumu brīvības atņemšanas soda izciešana jāuzsāk slēgtā cietuma režīma zemākajā pakāpē. Līdz ar to sākotnējais soda izciešanas režīms pieteicējam noteikts atbilstoši normatīvo aktu prasībām.

[10.2] Kodekss paredz notiesāto virzību soda progresīvās izpildes sistēmā, kas atbilstoši kodeksa 50.^{1} pantam pamatojas uz notiesāto diferenciāciju katra brīvības atņemšanas iestādes veida un režīma ietvaros, kā arī notiesāto pārvietošanu no viena veida cietuma uz cita veida cietumu, ņemot vērā izciestā soda daļu un notiesātā uzvedību. Tās mērķis ir panākt soda izpildes režīma atbilstību notiesātā uzvedībai un resocializācijas pakāpei, nodrošinot soda izpildi, kā arī viņa optimālu iekļaušanos dzīvē pēc atbrīvošanas. Soda progresīvās izpildes sistēmai ir pakļauti visi notiesātie, izņemot ar īslaicīgu brīvības atņemšanu notiesātos. Soda izciešanu notiesātie uzsāk soda izciešanas režīma zemākajā pakāpē.

Saskaņā ar kodeksa 50.^{4} panta ceturto daļu pēc ievietošanas cietumā notiesātajiem režīma zemākajā pakāpē jāizcieš ne mazāk kā viena ceturtdaļa no piespriestā soda. Ja notiesātais pirmstiesas apcietinājumā un soda izpildes vietā izcietis vienu ceturtdaļu no piespriestā soda un atbilst šā kodeksa 50.^{3} panta ceturtajā daļā minētajiem nosacījumiem, viņu ar izvērtēšanas komisijas lēmumu var pārvietot no soda izciešanas režīma zemākās pakāpes uz soda izciešanas režīma vidējo pakāpi. Ne mazāk kā viena ceturtdaļa no piespriestā soda viņam jāizcieš soda izciešanas režīma vidējā pakāpē, bet atlikusī daļa – soda izciešanas režīma augstākajā pakāpē. Ja notiesātais pirmstiesas apcietinājumā un soda izpildes vietā izcietis pusi no piespriestā soda un atbilst šā kodeksa 50.^{3} panta ceturtajā daļā minētajiem nosacījumiem, viņu ar izvērtēšanas komisijas lēmumu var pārvietot uz soda izciešanas režīma augstāko pakāpi. No soda izciešanas režīma augstākās pakāpes viņu ar izvērtēšanas komisijas lēmumu var pārvietot uz daļēji slēgto cietumu, ja notiesātais atbilst šā kodeksa 50.^{3} panta ceturtajā daļā minētajiem nosacījumiem, vai likumā noteiktajā kārtībā pirms termiņa atbrīvot.

Saskaņā ar kodeksa 50.^{3} panta otrās daļas 1.punktu soda izpildes režīmu slēgtajos cietumos un daļēji slēgtajos cietumos nosaka šis kodekss, kas paredz soda izpildes režīma pakāpenisku mīkstināšanu, lai sagatavotu notiesāto atbrīvošanai un veicinātu viņa iekļaušanos dzīvē pēc soda izciešanas.

Atbilstoši kodeksa 50.^{18} panta trešajai daļai, lemjot par nosakāmo soda izciešanas režīma pakāpi no ārvalsts soda izpildei pārņemtam ar brīvības atņemšanu notiesātajam, izvērtēšanas komisija var pieņemt šādus lēmumus: 1) atstāt notiesāto soda izciešanas režīma zemākajā pakāpē; 2) pārvietot notiesāto no soda izciešanas režīma zemākās pakāpes uz soda izciešanas režīma vidējo vai augstāko pakāpi.

[10.3] Ņemot vērā minēto, atzīstams, ka komisijas 2018.gada 26.jūnija lēmums par pieteicēja pārvietošanu no soda izciešanas režīma zemākās pakāpes uz slēgtā cietuma soda izciešanas režīma vidējo pakāpi atbilst kodeksā noteiktajai kārtībai, kāda veicama soda progresīvā izpilde attiecībā pret personu, kura soda turpmākai izciešanai pārņemta no ārvalsts.

[11] Pieteicējs uzskata, ka komisija nav ievērojusi kodeksa 50.^{22} pantā noteikto 50 dienu termiņu 2018.gada 26.jūnija lēmuma pieņemšanai. Tiesa tam nepiekrīt, pamatojoties uz turpmāk norādītajiem argumentiem.

[11.1] Kodeksa 50.^{22} panta pirmā daļa noteic, ka izvērtēšanas komisija 50 dienu laikā no dienas, kad uzsākta soda izciešana brīvības atņemšanas iestādē, pārskata no ārvalsts pārņemtam notiesātajam noteikto soda izciešanas režīmu, ņemot vērā ārvalstī un Latvijā apcietinājumā pavadīto laiku un izciesto soda daļu atbilstoši šajā kodeksā noteiktajam par soda izciešanas režīma pakāpē izciešamajām soda daļām.

Tiesa konstatē, ka pieteicējam saskaņā ar kodeksa 50.^{21} panta pirmās daļas nosacījumiem bija tiesības viena mēneša laikā apstrīdēt komisijas 2018.gada 26.jūnija lēmumu, iesniedzot sūdzību pārvaldes priekšniekam. Pieteicējs komisijas 2018.gada 26.jūnija lēmumu saņēma 2018.gada 26.jūnijā, taču nav apstrīdējis, līdz ar to tiesai šīs lietas ietvaros nav tiesiska pamata vērtēt komisijas 2018.gada 26.jūnija lēmuma tiesiskumu.

Vienlaikus tiesa konstatē, ka pieteicējs no Spānijas pārņemts brīvības atņemšanas soda izciešanai Latvijā 2018.gada 11.janvārī un sācis izciest

brīvības atņemšanas sodu slēgtā cietuma soda izciešanas režīma zemākajā pakāpē. Kurzemes rajona tiesas tiesnesis 2018.gada 12.februārī pieņēma lēmumu par pieteicējam Latvijā izciešamā brīvības atņemšanas soda noteikšanu, taču lēmums pēc tā pārsūdzēšanas stājies spēkā tikai 2018.gada 23.aprīlī un saņemts Liepājas cietumā tikai 2018.gada 16.maijā (*lietas 55.lapa*). Pamatojoties uz spēkā stājušos Kurzemes rajona tiesas tiesneša 2018.gada 12.februāra lēmumu, pārvaldes priekšnieks 2018.gada 17.maijā pieņēmis norīkojumu, ar kuru pieteicējam noteikts turpināt izciest Latvijā ar spriedumu piespriesto brīvības atņemšanas sodu slēgtā cietuma soda izciešanas režīma zemākajā pakāpē. Pamatojoties uz minēto, komisijai radās pamats lemt par pieteicējam noteiktā soda izciešanas režīma pārskatīšanu.

[11.2] Tiesa atzīst par pamatotu pārvaldes secinājumu, ka, ņemot vērā, ka pieteicējs sestajā dienā (2018.gada 2.jūlijā) pēc komisijas 2018.gada 26.jūnija lēmuma pieņemšanas turpmākai soda izciešanai tika pārvietots uz Jelgavas cietumu, līdz ar to Jelgavas cietuma administrācijai saskaņā ar kodeksa 50.[19] pantu nebija objektīva un tiesiska pamata pārskatīt jautājumu par soda izpildes režīma noteikšanu pieteicējam, jo kodeksa 50.[19] pants paredz, ja brīvības atņemšanas iestādes priekšnieks konstatē, ka notiesātais neatbilst vismaz vienam no šā kodeksa 50.[3] panta ceturtajā daļā minētajiem nosacījumiem, nav izcietis šajā kodeksā noteikto piespriestā soda daļu vai no dienas, kad lietu par soda izciešanas režīma mīkstināšanu izskatīja izvērtēšanas komisija, nav pagājuši trīs mēneši, notiesātā iesniegumu izskatīšanai izvērtēšanas komisijas sēdē nevirza, bet nodod atpakaļ notiesātajam, norādot iesnieguma nevirzīšanas iemeslus un laiku, kad notiesātajam radīsies tiesības uz soda izciešanas režīma mīkstināšanu.

[11.3] Šīs lietas ietvaros nav vērtējami pieteicēja izdarītā pārkāpuma apstākļi, kuru dēļ pieteicējs tika pārvietots tālākai soda izciešanai no slēgtā cietuma vidējās režīma pakāpes atpakaļ uz slēgtā cietuma zemāko režīma pakāpi. Savukārt lietas izskatīšanas brīdī pieteicējs tika pārvietots tālākai soda izciešanai no slēgtā cietuma zemākās režīma pakāpes uz slēgtā cietuma augstāko režīma pakāpi (*sprieduma [7.10] punkts*).

[12] Krimināllikuma 61.pants reglamentē nosacītu pirmstermiņa atbrīvošanu no soda. Ņemot vērā, ka pieteicējs notiesāts par sevišķi smagu noziegumu, attiecībā uz nosacītu pirmstermiņa atbrīvošanu no soda ņemams vērā, ka saskaņā ar Krimināllikuma 61.panta trešās daļas 3.punktu nosacītu pirmstermiņa atbrīvošanu no soda var ierosināt, kad notiesātais faktiski ir izcietis ne mazāk kā trīs ceturtdaļas no noteiktā soda, ja tas piespriests par sevišķi smagu noziegumu, savukārt saskaņā ar šā panta 3.[1] daļas 3.punktu, ja atbilstoši šā panta 2.[1] daļā noteiktajam ir iespējama elektroniskās uzraudzības piemērošana, nosacītu pirmstermiņa atbrīvošanu no soda ar elektroniskās uzraudzības noteikšanu var ierosināt, kad notiesātais faktiski ir izcietis ne mazāk kā divas trešdaļas no noteiktā soda, ja tas piespriests par sevišķi smagu noziegumu.

[12.1] 2018.gada 17.maija atbildes vēstulē (*lietas 35.–36.lapa*) uz pieteicēja 2018.gada 17.aprīļa un 10.maija iesniegumiem, ņemot vērā Krimināllikuma 61.panta trešo daļu un 3.[1] daļu, pārvalde informēja, ka jautājumu par nosacītu pirmstermiņa atbrīvošanu pieteicējam var izskatīt pēc 2021.gada 14.maija, bet par nosacītu pirmstermiņa atbrīvošanu no soda izciešanas ar elektroniskās uzraudzības noteikšanu pēc 2020.gada 14.augusta, ar nosacījumu, ka tiks ievērotas kodeksa 50.[3] panta ceturtās daļas un 50.[4] panta ceturtās daļas prasības.

Pārvalde 2020.gada 18.jūnija atbildes vēstulē uz pieteicēja iesniegumu (*lietas 218.lapa*) informēja pieteicēju, ka pieteicējs var rakstīt iesniegumu par nosacītu pirmstermiņa atbrīvošanu ar elektroniskās uzraudzības noteikšanu pēc soda 2/3 daļu izciešanas, t.i., no 2020.gada 14.augusta.

[12.2] Pieteicējs norāda, ka Spānijā izcietis 1/4 daļu no soda daļēji slēgta režīma cietumā un viņam jau tika piešķirti īslaicīgi atvaļinājumi uz trim dienām mēnesī. Pēc soda 1/2 daļas izciešanas pieteicēju pārvestu atklātajā režīmā, atrodoties kurā, varētu strādāt un nāktu tikai nakšņot un izmantot brīvdienas. Izciešot soda 2/3 daļas, būtu tiesības uz pirmstermiņa atbrīvošanu. Savukārt pēc soda 3/4 daļas sods vairs netiek izciests, ja nav pārkāpumu. Spānijā 2/3 daļas no noteiktā soda un ar to saistītā pirmstermiņa atbrīvošana būtu iestājusies automātiski jau 2020.gada 11.augustā, kamēr Latvijā pēc 2020.gada 14.augusta var tikai ierosināt pirmstermiņa atbrīvošanu no soda izciešanas ar elektroniskās uzraudzības noteikšanu.

Pieteicējs iesniedzis Spānijas Karalistes kompetentās iestādes Novērtēšanas padomes 2016.gada 12.jūlijā veikto soda izciešanas normu aprēķinu daļās (*lietas 225.lapa*), no kura izriet, ka pieteicējs tika aizturēts 2014.gada 14.augustā, bet soda izpilde uzsākta 2016.gada 8.janvārī. Kā soda izciešanas beigu datums ir noteikts 2023.gada 12.augusts. 1/4 daļa no soda iestājas 2016.gada 11.novembrī, 1/2 daļa 2019.gada 11.februārī, 2/3 daļas 2020.gada 11.augustā, 3/4 daļas 2021.gada 12.maijā, 4/4 daļas 2023.gada 12.augustā.

[12.3] Kurzemes rajona tiesas tiesneša 2018.gada 12.februāra lēmumā konstatēts, ka pieteicējs apcietinājumā atradies no 2014.gada 14.augusta, kad arestēts Latvijā un nodots Spānijai, un ir izcietis brīvības atņemšanas sodu Spānijā līdz 2018.gada 11.janvārim, kad pārņemts brīvības atņemšanas soda izciešanai Latvijā. Tiesai ir saistošs Spānijas tiesas norādītais soda izciešanas beigu datums, tādēļ Latvijā izciešamā brīvības atņemšanas soda daļa pieteicējam ir rēķināma no 2018.gada 11.janvāra līdz 2023.gada 12.augustam, kas sastāda brīvības atņemšanu uz 5 (pieciem) gadiem, 7 (septiņiem) mēnešiem un 1 (vienu) dienu.

[12.4] Tiesa atzīst, ka atšķirības normatīvajā regulējumā par pirmstermiņa atbrīvošanu nav izvērtējamas atsevišķi no sprieduma [9] punktā izdarītā secinājuma, ka konkrētajā gadījumā piemērojams Latvijas Republikas, nevis Spānijas Karalistes normatīvais regulējums. Ņemot vērā Eiropas Cilvēktiesību tiesas lietā „*Szabo* pret Zviedriju" izdarītos secinājumus, tiesa nekonstatē izskatāmajā lietā tādu termiņu nesamērīgumu, kas būtu vērtējams kā klajš cilvēktiesību pārkāpums.

[13] Pieteicējs norāda, ka, izciešot brīvības atņemšanas sodu Latvijā, sadzīves apstākļi pieteicējam ir pasliktinājušies un Latvijas tiesiskais regulējums neļauj viņam pietiekami bieži satikties ar ģimeni, kas ir pieteicēja cilvēktiesību pārkāpums.

[13.1] Tiesa konstatē, ka pieteicējam izciešot brīvības atņemšanas sodu slēgtā cietuma soda izciešanas režīma zemākajā pakāpē, kodeksa 50.[4] panta devītā daļa paredz šādas tiesības:

1) izmantot gadā trīs ilgstošas satikšanās – no sešām līdz divpadsmit stundām un četras īslaicīgas satikšanās – no vienas stundas līdz divām stundām;
2) ar cietuma darbinieku starpniecību iepirkties cietuma veikalā četras reizes mēnesī par kopējo naudas summu, kas nepārsniedz pusi no Ministru kabineta noteiktās minimālās mēnešalgas;
3) izmantot vienu telefonsarunu mēnesī;
4) izmantot pastaigas vai piedalīties sporta spēlēs svaigā gaisā ne mazāk kā vienu stundu dienā;
5) ar cietuma darbinieku starpniecību saņemt (apmainīt) grāmatas cietuma bibliotēkā;
6) dienas kārtībā paredzētajā laikā skatīties televīzijas pārraides ārpus kameras iekārtotā telpā cietuma darbinieku klātbūtnē;
7) apmeklēt cietuma kapelā dievkalpojumus un tikties ar garīdznieku vienatnē;
8) ar administrācijas atļauju valkāt personisko apģērbu.

Pieteicējam izciešot brīvības atņemšanas sodu slēgtā cietuma soda izciešanas režīma vidējā pakāpē, kodeksa 50.[4] panta astotā daļa paredz šādas tiesības:

1) izmantot gadā četras ilgstošas satikšanās – no astoņām līdz sešpadsmit stundām un sešas īslaicīgas satikšanās – no vienas stundas līdz divām stundām;
2) iepirkties cietuma veikalā par naudas summu, kas nepārsniedz trīs ceturtdaļas no Ministru kabineta noteiktās minimālās mēnešalgas;

3) izmantot divas telefonsarunas mēnesī;
4) izmantot tiesības, kas noteiktas šā panta septītās daļas 5.–10.punktā.

Pieteicējam izciešot brīvības atņemšanas sodu slēgtā cietuma soda izciešanas režīma augstākajā pakāpē, kodeksa 50.[4] panta septītā daļa paredz šādas tiesības:

1) izmantot gadā sešas ilgstošas satikšanās – no divpadsmit līdz divdesmit četrām stundām un sešas īslaicīgas satikšanās – no vienas stundas līdz divām stundām;
2) iepirkties cietuma veikalā par naudas summu vienas Ministru kabineta noteiktās minimālās mēnešalgas apmērā;
3) izmantot trīs telefonsarunas mēnesī;
4) lietot personisko televizoru un radiouztvērēju (bez balss ieraksta iespējām);
5) no rīta celšanās laika līdz naktsmieram atrasties noteiktā iecirknī ārpus kameras;
6) valkāt personisko apģērbu vai noteikta veida apģērbu;
7) nēsāt īsi apgrieztus matus;
8) dienas kārtībā paredzētajā laikā patstāvīgi apmeklēt cietuma medicīnas daļu, veikalu, ēdnīcu un bibliotēku;
9) piedalīties sporta, kultūras un reliģiskos pasākumos.

[13.2] Tiesa atzīst, ka Jelgavas cietuma rīcību, piemērojot pieteicēja sadzīves apstākļiem kodeksa regulējumu, nevar atzīt par prettiesisku, jo kodeksa regulējums pats par sevi nav atzīstams par tādu, kas ierobežo ieslodzītās personas, konkrētajā gadījumā pieteicēja, cilvēktiesības. Šī administratīvā procesa ietvaros nav vērtējams, vai Latvijas Republikas normatīvais regulējums ir vai nav atbilstošs cilvēktiesībām. Konkrētajā gadījumā jāņem vērā, ka kodekss ir normatīvais akts, kas Jelgavas cietumam ir saistošs un tā prasības ir jāievēro. Apstāklis, ka Spānijas Karalistē uzturēšanas apstākļi ieslodzījuma vietā atšķiras no apstākļiem, kādi ir Latvijas Republikas ieslodzījuma vietā, pats par sevi nenozīmē, ka piemērojams Spānijas Karalistes normatīvais regulējums. Katrā valstī resursi un infrastruktūras iespējas var atšķirties, taču tas pats par sevi nenozīmē, ka jebkuri, iespējams, nelabvēlīgāki sadzīves apstākļi ir uzskatāmi par cilvēktiesību pārkāpumu.

Eiropas Cilvēktiesību tiesa ir norādījusi, ka notiesātās personas, kuras bija likumīgi nodotas un uzturas sprieduma izpildes valstī, var celt prasību par viņu tiesību pārkāpumiem saskaņā ar Cilvēktiesību konvencijas 3.pantu, ja pret viņiem ir vērsta necilvēcīga vai pazemojoša izturēšanās cietumā. Saskaņā ar Cilvēktiesību konvencijas 3.pantu varētu iestāties arī notiesājošās valsts atbildība, ja varēja konstatēt reālu risku, ka persona tiks pakļauta spīdzināšanai vai necilvēcīgai, vai pazemojošai izturēšanai vai sodīšanai valstī (*United Nations Office on Drugs and Crime, Handbook on the International Transfer of Sentenced Persons, New York, 2012, p.51*). Konkrētā procesa ietvaros tiesai nav pamata atzīt, ka attiecībā pret pieteicēju būtu konstatējami kādi no minētajiem apstākļiem.

Apstāklis, ka pieteicēja ģimene atrodas Latvijā, nevis Spānijā un pieteicējam kaut arī ierobežotas, tomēr ir iespējas uzturēt kontaktu ar ģimeni, ietilpst Pamatlēmuma 2008/909/TI 3.panta 1.punktā norādītā mērķa, ar kuru pieteicējs tika nodots soda izciešanai Latvijas Republikā, – atvieglot pieteicēja sociālo reintegrāciju – tvērumā.

Tādējādi attiecībā pret pieteicēju cilvēktiesību pārkāpumi nav konstatējami.

[14] Iestādes faktiska rīcība ir tiesiska, ja tā atbilst tiesību normām, bet prettiesiska, ja neatbilst tiesību normām.

Saskaņā ar Ieslodzījuma vietu pārvaldes likuma 2.panta pirmo daļu pārvalde īsteno valsts politiku apcietinājuma kā drošības līdzekļa un brīvības atņemšanas kā kriminālsoda izpildes jomā. Saskaņā ar kodeksa 5.panta pirmo daļu Tieslietu ministrijas Ieslodzījuma vietu pārvaldes brīvības atņemšanas iestādes izpilda kriminālsodu – brīvības atņemšanu.

Pārvalde īsteno brīvības atņemšanas soda izpildi saskaņā ar Latvijas Republikas normatīvo regulējumu un Jelgavas cietumam kā brīvības atņemšanas vietai konkrētajā gadījumā nav rīcības brīvības, tam ir saistošs Ventspils tiesas tiesneša 2017.gada 14.jūnija lēmums un Kurzemes rajona tiesas tiesneša 2018.gada 12.februāra lēmums, kuros noteikta pieteicēja izdarītā noziedzīgā nodarījuma kvalifikācija un piemērojamā brīvības atņemšanas soda ilgums. Jelgavas cietums ir rīkojies atbilstoši Latvijas Republikas tiesību normām, kas nosaka soda izpildi, līdz ar to Jelgavas cietuma rīcība, nosakot pieteicējam soda izciešanas režīmu pēc sprieduma, atzīstama par tiesisku un pieteicēja pieteikums šajā daļā ir noraidāms.

[15] Pieteicējs lūdzis atlīdzinājumu par nodarīto nemantisko kaitējumu 50 000 *euro*.

Latvijas Republikas Satversmes 92.panta trešais teikums un Administratīvā procesa likuma 92.pants paredz tiesības nepamatota tiesību aizskāruma gadījumā pretendēt uz atbilstīgu atlīdzinājumu. Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 4.panta pirmā daļa noteic, ka iestāde zaudējumu var nodarīt ar darbību, izdodot prettiesisku administratīvo aktu vai veicot prettiesisku faktisko rīcību. Atbilstoši Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 8.panta 1.punktam nemantiskais kaitējums šā likuma izpratnē ir ar iestādes prettiesisku administratīvo aktu vai prettiesisku faktisko rīcību nodarīts fiziskās personas dzīvības, veselības, brīvības, goda un cieņas, personiskā vai ģimenes noslēpuma, citu nemantisko tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu aizskārums, kā rezultātā radušās nelabvēlīgas nemantiskās sekas.

Tātad no normatīvā regulējuma izriet, ka pieteicēja tiesības uz atlīdzinājuma saņemšanu rodas tikai tad, ja konstatējams iestādes izdots prettiesisks administratīvais akts vai veikta prettiesiska faktiskā rīcība.

Tā kā tiesa nekonstatēja Jelgavas cietuma rīcības prettiesiskumu, nepastāv arī apstākļi zaudējumu atlīdzināšanai.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246.–251.pantu, 289.–291.pantu, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda

noraidīt pilnībā /pers. A/ pieteikumu par Jelgavas cietuma faktiskās rīcības, nenosakot atbilstošu soda izciešanas režīmu, atzīšanu par prettiesisku un labvēlīga administratīvā akta, ar kuru /pers. A/ tiktu noteikts atbilstošs soda izciešanas režīms, izdošanu, un nemantiskā kaitējuma atlīdzinājumu 50 000 *euro*.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Jelgavas tiesu namā.

Tiesnesis M.Birkmanis